

Handläggare
Saga Torgersson-Wååk
Telefon: 08-50822686**Till**
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2025-06-12

Stockholms stads kemikalieplan 2025-2031

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Nämnden har av kommunstyrelsen fått en remiss för yttrande senast den 23 juni 2025 gällande revideringen av Stockholm stads tredje kemikalieplan. Planen utgår från målområde 6. *Ett giftfritt Stockholm* i Stockholm stads miljöprogram. Förvaltningen ser positivt på Kemikalieplan 2025–2031 då den tydligt anger åtgärdsområden och fokusgrupper samt beskriver riktning, uppdrag och ansvarsförhållanden för stadens förvaltningar och bolag. Det behov som förvaltningen lyfter fram berör framförallt stöd och vägledning i form av bland annat uppföljningsmallar som svarar mot framtagna grundmallar, då specialistkompetens inom området saknas på förvaltningen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat en remiss om Kemikalieplan 2025–2031. Planen utgår från det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och syftar till att förtydliga de delar i stadens miljöprogram som handlar om hur Stockholm ska bli en giftfri stad. Detta är Stockholm stads tredje kemikalieplan i ordningen. Den ersätter Stockholms stads kemikalieplan 2020–2023. Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning svarade sommaren 2024 på en kontorsremiss för Kemikalieplan 2025–2031. Flera av de synpunkter och förslag som lämnades då har inarbetats i aktuell remissversion. Stockholms stad har ett ansvar för att motverka att användningen av kemiska ämnen påverkar Stockholmsmiljön och de människor som vistas i staden negativt med särskilt fokus på riskgrupperna barn, unga och kvinnor i fertil ålder. Kemikalieplanen har till syfte att nämnder och bolag ska kunna hitta lämpliga aktiviteter bidragande till målen om ett giftfritt Stockholm utifrån de åtgärder som finns i kemikalieplanen.

Ärendet

Kemikalier är viktiga i dagens samhälle. De finns till exempel i läkemedel, kosmetika, bekämpningsmedel, tvätt- och rengöringsmedel, kläder, möbler, datorer och byggmaterial. Världsproduktionen av kemikalier ligger idag på närmare en miljard ton per år. Kemikalierna har visserligen bidragit till vårt välbefinnande men de kan också vålla hälso- och miljömässiga problem. Bara i plast och tillverkningen av plastprodukter identifieras 16,000 kemiska ämnen, varav en fjärdedel är farliga för miljö eller hälsa. Farliga kemikalier kan störa hormonsystemen, framförallt hos särskilt utsatta grupper såsom barn och kvinnor i fertil ålder. Kemikalieanvändningen ökar i samhället och tidigare okända ämnen släpps ut. Källorna till de miljögifter som återfinns i staden är olika för olika ämnen. Många av ämnena är svårnedbrytbara och finns kvar i miljön långt efter att utsläppen har upphört. Utsläppen av många ämnen har minskat genom lagstiftning och substitution och i många fall kan staden genom att göra medvetna val bidra till minskade utsläpp och exponering där varor och material produceras.

Den reviderade kemikalieplanen är Stockholm stads tredje i ordningen och även mer komprimerad än tidigare versioner. Fokus i den nya kemikalieplanen ligger på att beskriva vilka åtgärder som behöver vidtas. Den beslutade planen kommer att kompletteras med fördjupade texter, vägledningar och framtagna rapporter som publiceras digitalt på stadens webb. Syftet är att öka möjligheten till att hålla information som stödjer genomförandet av planen uppdaterad och aktuell. Planen utgår från stadens miljöprogram och målområde 6. *Ett giftfritt Stockholm* och knyter an till det nationella miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö*. Planen ger stadens verksamheter riktning i arbetet och har som syfte att konkretisera de åtgärder som behöver vidtas av stadens verksamheter för att nå miljöprogrammets mål kring ett giftfritt Stockholm. Uppdelat på sju verksamhetsområden presenteras vad som ska göras, vilken förvaltning som är ytterst ansvarig och när åtgärderna ska vara utförda.

De sju verksamhetsområden som presenteras är:

- Upphandling och inköp
- Bygg- och anläggningsmaterial
- Stadens kemikaliehantering
- Växtskyddsmedel
- Tillsyn och kontroll
- Miljögiftsövervakning
- Särskilt känsliga grupper

Ett särskilt avsnitt gällande PFAS och skadliga plastämnen har tillagts i den nya planen. I Kemikalieplan 2025–2031 ges kunskap kring bl.a. utfasningsämnen, prioriterade riskminskningsämnen och kemikaliehantering. Utfasningsämnen är de kemikalier som har så allvarliga egenskaper (cancerframkallande, reproduktionsskadliga, kraftigt allergiframkallande och mycket svårnedbrytbara) att de bör fasas ut och inte användas alls. Prioriterade riskminskningsämnen har egenskaper som gör att de bör hanteras med försiktighet, såsom allergiframkallande eller misstänkt reproduktionsskadliga ämnen.

Kemikalieplan 2025–2031 syftar till att konkretisera de åtgärder som behöver vidtas av stadens verksamheter för att nå miljöprogrammets mål. Upplägget i planen fungerar så att genomförandeansvariga nämnder och bolag ska kunna hämta aktiviteter och åtgärder ur kemikalieplanen när de planerar genomförandet av miljöprogrammets målområde 6.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för samhälle och service och i samråd med relevanta funktioner såsom inköpssamordnare, stadsmiljöenheten, förskoleavdelningen och enheten för service och lokaler. De fackliga organisationerna informeras på förvaltningsgrupp den 3 juni 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd ser positivt på Stockholms stads kemikalieplan 2025–2031 då den innehåller högt uppsatta mål och höga ambitioner. Förvaltningen anser att Kemikalieplanen klargör åtgärdsområden och prioriterade fokusgrupper samt riktning, uppdrag och ansvarsförhållanden för stadens förvaltningar och bolag. Åtgärderna som beskrivs är relevanta. Ett önskemål förvaltningen har är upprättandet av uppföljningsmallar som svarar mot de grundmallar för avtal, t.ex. inom måltider och lokalvård. I mallarna listas krav där förvaltningen saknar den specialkompetens som krävs för att följa upp. Önskvärt vore att uppföljningsmallen var tillgänglig direkt i Kommers. Stadens inköpssystem Agresso bör även utvecklas så vyerna kan anpassas utifrån verksamhet i syfte att dölja de produkter verksamheten inte får använda. Nedan listas förvaltningens synpunkter kring åtgärderna:

Åtgärd 1.2 Ställa och följa upp kemikaliekrav i relevanta upphandlingar och avtal
Stöd och vägledning önskas.

Åtgärd 2.1. Ställa krav på innehåll och dokumentation av bygg- och anläggningmaterial

Det finns utmaningar kring att helt undvika platsgjuten gummi och konstgräs helt då stadsdelsnämnden även ska erbjuda tillgängliga lekplatser. Stöd och vägledning önskas. Materialet loggas i byggvarubedömningen vid projektering.

Åtgärd 7.1. Utbilda samt genomföra och följa upp åtgärder enligt vägledningarna för kemikaliesmarta förskolor, skolor och fritidshem.

Förskoleavdelningen ser positivt på åtgärden.

Utöver de listade synpunkterna föreslår stadsdelsnämnden utbildningsinsatser eller nätverk som samlar kompetens inom kemikalier och inköp på stadsdels- och fackförvaltningar i syfte att stärka kompetens och internt lärande.

Lee Orberson
stadsdelsdirektör
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Linda Palo
avdelningschef
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Remissunderlag Stockholm stads Kemikalieplan 2025–2031

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lee Orberson, stadsdelsdirektör	2025-05-28
Linda Palo, avdelningschef	2025-05-28